

Sygn. akt: I Ns 1389/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Przemysław Mościcki

Protokolant: starszy protokolant sądowy Helena Chmiel

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2018 r. w Nowym Targu

na rozprawie

sprawy z wniosku J. D.

przy uczestnictwie Z. L., J. B. (1), C. B., J. B. (2), A. B. (1), J. B. (3)

o stwierdzenie nabycia spadku po K. B.

postanawia

I. stwierdzić, że spadek po K. B., c. J. i K., zmarłej w dniu 12 czerwca 2014 r. w C. (USA) a ostatnio stale zamieszkałej w B. na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego przed notariuszem w N. S. P. (1) w dniu 3 czerwca 2013 r., rep. A. 166/2013 nabyła w całości córka J. D.;

II. zasądzić od J. B. (1) na rzecz J. D. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrot kosztów zastępstwa procesowego;

III. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Nowym Targu na rzecz kuratora uczestniczki J. B. (3) – adw. P. K. kwotę 177,12 zł (sto siedemdziesiąt siedem złotych 12/100) tytułem wynagrodzenia, w tym kwotę 33,12 zł (trzydzieści trzy złote 12/100) tytułem podatku Vat;

IV. pozostałe koszty postępowania wzajemnie znieść.

Sygn. akt I Ns 1389/14

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 20 grudnia 2018 r.

J. D. wniosła o stwierdzenie spadku po K. B., c. J. i K., zmarłej 12 czerwca 2014 r. w C. na podstawie testamentu notarialnego z 3 czerwca 2013 r. sporządzonego przed notariuszem w N. S. P. (1), rep. A 166/2013 w całości na swoją rzecz.

Uczestnicy Z. L. i C. B. uznali żądanie wniosku.

Uczestnik J. B. (1) sprzeciwił się wnioskowi, zarzucając, że testament jest nieważny, gdyż został sporządzony w stanie wyłączającym świadome i dobrowolne oświadczenie woli - uwagi na stan zdrowia zmarłej w podeszłym wieku spadkodawczyni oraz niepolegające na prawdziwej podstawie wydziedziczenia uczestnika dokonanego w testamencie. Zdaniem uczestnika K. B. w chwili sporządzania testamentu nie widziała i nie słyszała dobrze, nie orientowała się co się wokół niej dzieje. Ponadto zdaniem uczestnika testament został sporządzony pod presją J. D. i Z. L..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. B., c. J. i K., zmarła 12 czerwca 2014 r. w wieku 96 lat (urodziła się (...)) w C.. Ostatnio stale zamieszkiwała w B..

dowód: akt zgonu z tłumaczeniem – k. 6-7.

K. B. zmarła jako wdowa. Do grona spadkobierców ustawowych po K. B. należą dzieci: J. D., Z. L. i J. B. (1) oraz wnuki: C. B. (syn zmarłego w dniu (...) syna spadkodawczyni J. B. (4)), J. B. (2), A. B. (1) i J. B. (3) (dzieci zmarłego w dniu 13.06.2010) syna spadkodawczyni A. B. (2)). Nie ma innych uprawnionych do dziedziczenia z ustawy.

dowód: odpisy aktów stanu cywilnego – k. 9-12, 67, odpis postanowienia I Ns 320/09 – k. 13, zapewnienie spadkowe – k. 42.

K. B. pozostawiła testament notarialny sporządzony w dniu

3 czerwca 2013 r. przed notariuszem w N. S. P. (1), rep. A nr 166/2013. W testamencie tym spadkodawczyni do całości spadku powołała córkę J. D.. Ponadto spadkodawczyni wydziedziczyła syna J. B. (1), podnosząc, że nie chce on utrzymywać z matką żadnych kontaktów, nie interesuje się jej życiem ani stanem zdrowia, a ponadto zwracał się do niej w sposób obraźliwy i wulgarny.

dowód: wypis aktu notarialnego – testamentu – k. 8.

Do notariusza K. B. zgłosiła się w towarzystwie m.in. J. D.. Niemniej jednak przed dokonaniem czynności notarialnej sporządzenia testamentu, notariusz na osobności rozmawiała ze spadkodawczynią, aby upewnić się czy nikt nie wywiera na nią presji oraz czy K. B. dokonuje czynności swobodnie. Gdyby notariusz sporządzająca akt notarialny testamentu miała w tym zakresie wątpliwości, odmówiłaby dokonania czynności notarialnej. Notariusz знаła osobiście J. D. jako notariusza publicznego działającego w USA.

dowód: zezn. świadka S. P. – k. 156.

Brak podstaw do stwierdzenia, że spadkodawczyni sporządziła testament w stanie wyłączającym świadome lub dobrowolne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. K. B. miała w chwili śmierci 96 lat, zmarła po wielomiesięcznej chorobie raka żołądka, która swój początek miała prawdopodobnie w 2004 r. Nie była osobą chorą psychicznie. Z dokumentacji lekarskiej złożonej do akt sprawy nie wynika, aby ujawniała zaburzenia natury psychicznej. Brak informacji, aby korzystała z porad czy terapii u psychologa lub psychoterapeuty. Z dokumentacji lekarskiej nie wynika, aby brała leki psychiatryczne. Była osobą zorientowaną, słyszała i widziała zupełnie dobrze. W ostatnim czasie przed śmiercią, pomimo podeszłego wieku, podejmowała podróże lotnicze między Polską a USA. Z tego wynika, że jej zdrowie nie mogło być na złym poziomie, gdyż podobnego typu podróże są trudne do zniesienia dla ludzi chorych somatycznie, a tym bardziej dla osób cierpiących na schorzenia natury psychicznej.

dowód: opinia biegłego H. B. – k. 269-274, zezn. świadków: M. P. i J. J. – k. 157.

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów. Kluczowe znaczenie w sprawie miał dowód z zeznań świadka S. P. oraz biegłego H. B.. Biegły H. B. szczegółowo przeanalizował nie tylko dokumentację medyczną złożoną do akt, ale także okoliczności wynikającej z zeznań świadków i przesłuchanych stron postępowania. Analiza ta pozwoliła biegłemu na wnioski o charakterze jednoznacznym. Wnioski te pozostają w logicznej korelacji z analizowanymi dowodami. Biegły wskazuje, że w dokumentacji medycznej brak informacji, które wskazywałyby na to, że leczenie, któremu miała się poddać spadkodawczyni upośledzały jej zdolność do postrzegania rzeczywistości oraz formułowania i komunikowania swojego stanowiska. Całkowicie przekonująco wskazał biegły, że świadkowie zeznający w sprawie M. P. i J. J. potwierdzili ogólny dobry stan zdrowia spadkodawczyni, co koreluje z kolei z faktem odbywania przez spadkodawczynię regularnych długotrwałych lotów między Polską a USA. Na podstawie doświadczenia życiowego zgodzić się należy ze stanowiskiem biegłego, iż tego rodzaju loty wymagają dobrego zdrowia, a tym samym byłyby nie do zniesienia dla osób chorych somatycznie czy mających problemy natury psychicznej.

Opinia nie została zakwestionowana przez żadną ze stron, w tym także przez uczestnika, co dodatkowo wzmacnia przekonanie o jej miarodajności.

W opinii biegły odwołał się do zeznań notariusz S. P.. Zeznania te są w ocenie Sądu w pełni wiarygodne. Notariusz szczerze przyznała, że nie pamięta ani osoby samej spadkodawczyni, ani treści rozmowy z nią. Pamiętała jednak, że spadkodawczyni zgłosiła się do niej w towarzystwie córki J. D., którą notariusz знаła jako notariusza publicznego w USA. Zapamiętanie przez notariusza takiego szczegółu pozwala uznać, że zeznania jej nie były tylko odzwierciedleniem poprawnego schematu postępowania przy dokonywaniu czynności notarialnych, ale także odnosiły się do konkretnego przypadku. Stąd ten za wiarygodne jako odnoszące się do konkretnego przypadku zeznania notariusza, iż przed dokonaniem testamentu, rozmawiała ona ze spadkodawczynią, aby upewnić się co do jej stanu w zakresie możliwości sporządzenia testamentu. Jednocześnie miarodajne są zeznania notariusza, iż w przypadku, gdyby miała jakiegokolwiek wątpliwości co do zdolności K. B. do testowania, to odmówiłaby dokonania czynności notarialnej.

Sąd uznał za miarodajne zeznania świadków M. P. (2) i J. J. (3) co do stanu zdrowia spadkodawczyni. Na podstawie tych zeznań można ustalić, że spadkodawczyni była osobą, która nie wymagała opieki innych osób, nie leczyła się intensywnie, nie brała leków. Odmienne oświadczenia uczestnika nie zasługiwały na wiarę.

Zeznania świadków M. P. (2), J. J. (3) a także uczestnika J. B. (1) na okoliczność podstaw wydziedziczenia w istocie nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku Sąd bada kto jest spadkobiercą, w tym także okoliczności dotyczące ważności sporządzonego przez spadkodawcę testamentu. Kwestia czy wydziedziczenie oparte zostało na uzasadnionych podstawach faktycznych jest w zasadzie bez znaczenia w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, chyba że w kontekście oceny świadomości i swobody spadkodawcy w testowaniu. Okoliczność świadomości i swobody w sprawie niniejszej można było ustalić bezpośrednio w oparciu o zeznania notariusza sporządzającego testament oraz wydanej opinii psychiatrycznej, co czyniło ustalenia dotyczące istnienia podstaw wydziedziczenia co najmniej drugorzędnymi, nierozstrzygającymi. Przeprowadzone dowody z zeznań świadków M. P. (2), J. J. (3) nie miały bezpośredniego wpływu na ustalenie ważności testamentu. Niemniej jednak Sąd uznaje zeznania M. P. (2) i J. J. (3) za wiarygodne. Pozwalają one na przyjęcie, że relacje między spadkodawczynią a jej synem J. B. (1) nie były dobre, co z kolei może uzasadniać dokonane przez K. B. wydziedziczenie syna. Odmienne zeznania J. B. (1) nie pozwalają na ustalenie, że oświadczenie K. B. o wydziedziczeniu syna, prowadzi do nieważności całego testamentu.

Zeznania J. B. (1) co do braku zdolności testowania spadkodawczyni Sąd uznaje za niemiarodajne. Zeznania te były oświadczenia, nie zostały poparte żadnym innym materiałem dowodowym a dokumentacja medyczna, która miała przemawiać za stanem zdrowia spadkodawczyni uniemożliwiającym sporządzenie testamentu, została oceniona przez biegłego H. B. i nie dała podstaw do stwierdzeń zgodnych z oczekiwaniami uczestnika.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 950 k.c. spadkodawca może ustanowić spadkobiercę sporządzając testament notarialny.

Testament notarialny jest najbezpieczniejszą formą testowania, gdyż w zasadzie obecność osoby notariusza gwarantuje poprawność formalną oraz merytoryczną testamentu. W szczególności testament notarialny pozwala domniemywać, że został on sporządzony z zachowaniem wszelkich wymogów prawa, w tym po dokonaniu oceny czy spadkodawca jest osobą zdolną do świadomego i dobrowolnego podjęcia decyzji oraz wyrażenia woli. Wynika to wprost z art. 86 i art. 87 ustawy Prawo o notariacie. Z przepisów tych wynika zakaz dokonywania czynności notarialnej, gdyby notariusz powziął wątpliwości co do zdolności strony czynności notarialnej do podejmowania czynności prawnych, jak również konieczność zachowania szczególnych wymogów w przypadku stwierdzenia, że strona czynności notarialnej jest głucha (notariusz jest wówczas obowiązany przekonać się, że treść czynności jest stronie dokładnie znana i zrozumiała).

W sprawie niniejszej uczestnik J. B. (1) nie zdołał udowodnić swoich twierdzeń, iż testament K. B. został sporządzony w stanie wyłączającym świadome lub dobrowolne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, co zgodnie z art. 945 § 1 pkt 1 k.c.

prowadziłoby do ustalenia nieważności testamentu. Nie ma też podstaw do uznania, że testament został sporządzony pod wpływem błędu lub groźby (art 945 § 1 pkt 2 i 3 k.c.). Twierdzenia uczestnika w opisanym zakresie okazały się nieudowodnione. Z kolei zeznania świadka – notariusza S. P. (1) oraz opinia biegłego H. B. (2) pozwalają na uznanie, że sporządzając testament K. B. pozostawała w stanie pełnej świadomości i swobody zarówno w zakresie podjęcia decyzji, jak i wyrażenia woli.

Z tego względu Sąd stwierdził nabycie spadku na podstawie testamentu z 3 czerwca 2013 r. sporządzonego zgodnie z art. 950 k.c.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., zasądzając na rzecz wnioskodawczyni koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych, tj. zgodnie z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...), a pozostałe koszty zostały wzajemnie zniesione.

O kosztach kuratora Sąd orzekł w oparciu o art. 83 ust. 2 u.k.s.c.